

HAFTALIK GELİŞMELER (11-17 EKİM 2025)

TÜRKİYE

- IMF Türkiye'nin büyüme tahminini revize etti. **IMF, Türkiye'nin 2025 yılı GSYH büyüme tahminini %3'ten %3,5'e çıkardı. 2026 için ise büyüme tahmini %3,3'ten %3,7'ye yükseltildi. Ortalama enflasyon tahminleri ise bu yıl için %34,9 ve gelecek yıl için %24,7 oldu.**

TCMB Başkanı Fatih Karahan, Washington'da "Türkiye'de Makroekonomik Verileri Okumada Karşılaşılan Zorluklar" başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. Türkiye ekonomisinin mevcut durumu ve veri analizine ilişkin değerlendirmelerde bulunan Karahan, **"Dijitalleşmeye geçiş, çeşitli veri yayınlarını belirsizleştirerek makroekonomik verilerin okunmasını zorlaştırmaktadır"** dedi.

Sıkı para politikası duruşunun talep, döviz kuru ve beklenti kanalları aracılığıyla enflasyonun düşüş sürecini destekleyeceğini vurgulayan Karahan, **"Talep koşullarının enflasyonun düşme sürecini bozmasına izin vermeyeceğiz"** mesajı verdi.

- **Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, yerli üretimi teşvik eden "Yerli Malı Tebliği"nde önemli değişikliklere gitti.** Resmî Gazete'de yayımlanan düzenleme ile tebliğe **"Yerli Katkı Oranı Raporu"** tanımı eklenirken, **yerli katkı oranı %51'in altında kalan ürün ve girdiler için rapor artık ilgili oda veya borsa tarafından hazırlanacak.** Bu rapor, yerli malı belgesi düzenlenirken esas alınacak temel belge olacak.
- Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, deprem harcamalarının etkisiyle %130'u aşan iç borç çevirme oranının 2026'da önemli ölçüde düşeceğini belirtti. Şimşek, **kamu borçlanma ihtiyacındaki azalmanın özel sektörün finansmana erişimini kolaylaştırarak reel sektör büyümesini destekleyeceğini vurguladı.**
- Deprem bölgesinin ayağa kaldırılması amacıyla geçen yıl kurulan Afet Yeniden İmar Fonu, faaliyetlerine tam olarak başlarken 485 milyon euroluk ilk finansmanını da aldı. **Deprem bölgesinde yürütülen projelerde kullanılmak üzere Abu Dhabi Commercial Bank öncülüğünde, Doğan Yatırım Bankasının desteğiyle 485 milyon euroluk uygun koşullu finansman sağlandı.** Temin edilen kaynak, konut inşası başta olmak üzere deprem bölgesinin hızlı şekilde ayağa kaldırılması için yürütülen projelere aktarılacak.
- Merkezi yönetim bütçesi Eylül'de yeniden açık verdi. **Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, bütçe Eylül'de 309,6 milyar TL açık kaydetti.** Bütçe Ağustos'ta 96,7 milyar TL fazla vermişti. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Bağlama Töreni'nde yaptığı konuşmada **2026 yılında bütçe gelirlerinin 16 trilyon 216 milyar, bütçe giderlerinin 18 trilyon 929 milyar TL olmasını beklediklerini; yıl geneli bütçe açığı tahminlerinin ise 2 trilyon 713 milyar TL düzeyinde olduğunu açıkladı.** Yılmaz'ın açıklamalarına göre; 2026 bütçesinde en büyük ödenek 2 trilyon 896 milyar TL ile eğitim ve yükseköğretim kalemine ayrılacak. Aynı yıl sağlık hizmetlerine 1 trilyon 594 milyar TL, savunma harcamalarına 1 trilyon 202 milyar TL, sosyal yardımlara 917 milyar TL, tarıma 888 milyar TL, deprem hasarlarına yönelik harcamalara 653 milyar TL, belediye ve il özel idarelerine ise 1 trilyon 657 milyar TL kaynak ayrılacak.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanı Kacır, **organize sanayi bölgelerinin (OSB) sayısını 371'e çıkardıklarını** belirterek, "Ankara Anadolu Geri Dönüşümcüleri İhtisas OSB ve Çorum Merkez 2. OSB şehirlerimize ve ülkemize hayırlı olsun. Son 23 yılda OSB'lerimizin sayısını 191'den 371'e, toplam alanını 48 bin hektardan 130 bin hektara çıkardık. OSB'lerde üretimde olan yatırım yeri sayısını 11 binden 60 bine, istihdamı 415 binden 2 milyon 700 bine yükselttik. Tüm imkanlarımızla, sanayicilerimizin yanında olmayı sürdüreceğiz." ifadesini kullandı.

- TÜİK verilerine göre; **ihracat birim değer endeksi %3,8 artarken ihracat miktar endeksi %4,8 azaldı. İthalat birim değer endeksi ise %0,5 artarken ithalat miktar endeksi %4,5 azaldı.**

SITC Rev.4'e göre yapılan sektör sınıflandırmasına göre; **imalat sanayi ihracat birim değer endeksi %3,3 artarken ihracat miktar endeksi %1,4 azaldı. İthalat birim değer endeksi ise %1,6 artarken ithalat miktar endeksi %1,5 azaldı.**

- TÜİK verilerine göre; **sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı 2025 Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %1,2 arttı.** Ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayında 15 milyon 904 bin 602 kişi iken, 2025 yılı Ağustos ayında 16 milyon 89 bin 450 kişi oldu. Ücretli çalışanların alt detaylarına bakıldığında; **2025 Ağustos ayında ücretli çalışan sayısı yıllık olarak sanayi sektöründe %3,6 azaldı, inşaat sektöründe %7,2 arttı ve ticaret-hizmet sektöründe %2,6 arttı.**
- TÜİK, İnşaat Üretim Endeksi, Ağustos 2025'i yayımladı. İnşaatın alt sektörleri incelendiğinde, 2025 yılı Ağustos ayında **bina inşaatı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %26,6, bina dışı yapıların inşaatı sektörü endeksi %17,4 arttı.**
- TCMB, özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcunun Ağustos ayında 3,7 milyar dolar artışla 202,5 milyar dolara yükselerek Ağustos 2019'dan bu yana en yüksek seviyeyi kaydettiğini duyurdu.

DÜNYA

- **2025 Nobel Ekonomi Ödülü, Hollandalı Joel Mokyr, Fransız Philippe Aghion ve Kanadalı Peter Howitt'e verildi.** Açıklamaya göre; Joel Mokyr, "teknolojik gelişmeler yoluyla sürdürülebilir büyümenin ön koşullarını belirlemiş olması nedeniyle" bu ödüle layık görülürken Philippe Aghion ve Peter Howitt "yaratıcı yıkım yoluyla sürdürülebilir büyüme teorisine" ilişkin çalışmaları dolayısıyla ödülün sahibi oldu.
- **NASA, insanlığı 50 yıldan uzun bir süre sonra ilk kez tekrar Ay'a götürecek "Artemis" görevlerinde astronotların Ay toprağından üretilen cam balonların içinde yaşamasını mümkün kılacak bir konsepte ilişkin araştırmaları finanse etmeye başladı.** Skyports tarafından NASA'ya sunulan konsepte göre astronotlar Ay'a vardığında Ay toprağı bileşenleri toplanacak ve bu hammadde, akıllı bir mikrodalga fırın kullanılarak eritilecek. Eritilen materyal şişirilerek büyük ve şeffaf bir balona dönüştürülecek ve böylece bir üs oluşturulacak. Güneş panelleri entegre edilmesi de hedeflenen yaşam alanındaki tüm iç teçhizat, Ay yüzeyinden toplanan malzemeler kullanılarak üç boyutlu yazıcılarla üretilecek. Balon içinde daha sıcak ve daha soğuk alanlar oluşturulabilecek ve oksijen üreten bir ekosistem yaratılabilecek. Böylece astronotların da sebze, meyve ve bitki ekmesi mümkün kılınacak.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

- **Hollanda, ülkede faaliyet gösteren Çinli yarı iletken üreticisi Nexperia'nın yönetimine el koydu.** Gerekçe olarak **"tespit edilen ciddi yönetim aksaklıkları"** ve Avrupa'nın ekonomik güvenliği açısından risk oluşturması gösterilirken bunun "son derece istisnai bir durum" olması dikkat çekti. Nexperia'nın Avrupa otomotiv endüstrisinde ve tüketicilere yönelik elektronik ürünlerde kullanılan çipler dahil olmak üzere çeşitli ürünler ürettiği kaydedilirken, şirketin olağan üretim faaliyetinin devam edeceği aktarıldı.

- **Avrupa Birliği, ABD ve Çin teknolojilerine bağımlılığını azaltma çabaları kapsamında kritik sektörlerde yapay zekâ kullanımını artırmayı hedefleyen 1 milyar euroluk yeni bir teşvik planı açıkladı.** Yeni strateji kapsamında sağlık, ilaç, enerji, mobilite, imalat, inşaat, tarımsal gıda, savunma, iletişim ve kültür, yapay zekâ kullanımının artırılacağı kritik sektörler olarak belirlendi. Bu sektörlerde 1 milyar euroluk finansmanın da desteğiyle "Önce yapay zekâ" anlayışının benimseneceği vurgulandı.
- IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nun ekim sayısında Euro Bölgesi ekonomisine ilişkin büyüme tahmininin bu yıl için %1'den %1,2'ye çıkarıldığı kaydedilen raporda, bölge ekonomisinin gelecek yıla ilişkin büyüme tahmininin ise yüzde 1,2'den yüzde 1,1'e çekildiği aktarıldı.
- **Kiel Institute'ın 14 Ekim'de yayınladığı Ukrayna Yardımları İzleme raporuna göre NATO'nun yaz aylarında uygulamaya koyduğu "Öncelikli Ukrayna Gereksinimleri Listesi"ne rağmen, Temmuz ve Ağustos aylarında Ukrayna'ya yapılan yardımlar ciddi gerileme kaydetti.** Temmuz ve Ağustos aylarının ortalaması, ilk 6 ayın ortalamasının %43 altında gerçekleşti.

ALMANYA

- **Almanya'da enflasyon, gıda ve hizmet fiyatlarındaki artışın etkisiyle Eylül'de %2,4'e çıkarak, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) hedefinden uzaklaştı.** Almanya Federal İstatistik Ofisi (Destatis) verilerine göre, **Ağustos'ta %2,2 olan yıllık enflasyon, Eylül'de %2,4 seviyesinde gerçekleşti.** Böylelikle, Almanya'da enflasyon bu yıl art arda ikinci ay yükseldi. Enflasyon, aylık bazda ise %0,2 arttı. Nihai veriler, öncü verileri teyit etti. Destatis Başkanı Ruth Brand, "Yıl başından beri düşen yıllık enflasyon oranı, üst üste ikinci ay yükselişe geçti. Hizmet fiyatları ortalamanın üzerinde bir oranda artmaya devam etti. Ayrıca, enerji fiyatlarındaki düşüş önemli ölçüde ılımlı seyretmeye devam etti ve yakın geçmişe kıyasla enflasyonu daha az baskıladı." ifadelerini kullandı.
- **Almanya'nın ekonomik görünümü Ekim ayında geçici iyileşme sinyalleri verdi. ZEW Ekonomik Duygu Endeksi ılımlı bir artış gösterdi, ancak kalıcı enflasyondan durgun ticarete kadar uzanan temel riskler ülkenin toparlanmasını zorlaştırmaya devam ediyor.** ZEW endeksi, Ekim 2025'te iki puan artarak 39,3'e yükseldi (Eylül ayında 37,3). Bu, Temmuz ayındaki pandemi sonrası zirveden bu yana en yüksek seviyeyi işaret etse de sonuç ekonomistlerin 40,5'lik tahminlerinin altında kaldı ve bu da finans piyasası uzmanları arasında süregelen belirsizliği vurguladı.
- **Almanya'nın ticaret görünümü ise istikrarsızlığını sürdürüyor.** Ülkenin ihracat sektörü, döviz kurları ve jeopolitik gerilimlerin bir araya gelmesiyle olumsuz rüzgarlarla karşı karşıya kalmaya devam ediyor. Ağustos ayına ait en son veriler, ülkenin dış ticaret fazlasında belirgin bir bozulma olduğunu ve bir önceki yılın aynı dönemine göre 17,2 milyar eurodan 10,6 milyar euroya gerilediğini gösterdi. İhracat %5,8 düşüşle 99,2 milyar euroya gerilerken, ithalat %0,6 artışla 88,6 milyar euroya yükseldi. **Almanya'nın en büyük ihracat pazarı olan ABD'ye yapılan ihracattaki düşüş özellikle endişe verici.** ABD'ye yapılan sevkiyatlar, Ağustos ayında üst üste beşinci ay düşüş yaşadı; Temmuz ayına göre %2,5, yıllık bazda ise %20 düşüşle 10,9 milyar euroya geriledi. Bu, **Trump yönetimi tarafından getirilen tarifelerin doğrudan bir sonucu olarak, yaklaşık dört yılın en düşük transatlantik ihracat seviyesini temsil ediyor.**

- **Almanya, Ukrayna'ya 2 milyar dolarlık askeri yardım sözü verdi.** Almanya'nın taahhüdü, Brüksel'de yapılan NATO savunma bakanları toplantısında geldi. Toplantıda Ukrayna'nın Batılı destekçileri, zayıf düşen müttefiklerine daha fazla askeri destek sağlama çağrısında bulundu. **Kiev yönetimi ise Rusya'nın neredeyse dört yıldır süren topyekûn savaşını durdurmak için 2026'da 120 milyar dolara ihtiyaç duyacağını açıkladı.**

ABD

- **ABD Hazine Bakanı Scott Bessent, Arjantin Ekonomi Bakanı Luis Caputo ile yaptıkları toplantılar sonrasında, Arjantin ile 20 milyar dolar büyüklüğünde bir swap hattı konusunda çerçeve anlaşma imzaladıklarını açıkladı.**
- IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nun Ekim sayısını "**Küresel Ekonomi Değişim İçinde, Beklentiler Sönük Kalmaya Devam Ediyor**" başlığıyla yayımladı. Raporda, küresel ekonomik büyümenin 2024'teki %3,3 seviyesinden 2025'te %3,2'ye ve 2026'da %3,1'e yavaşlamasının öngörüldüğü belirtildi. **ABD ekonomisine ilişkin büyüme beklentisinin bu yıl için %1,9'dan %2'ye, 2026 yılı için %2'den %2,1'e çıkarıldığı belirtildi.**

DİĞER ÜLKELER

- **Çin Ticaret Bakanlığı, Eylül ayında ülke ihracatının %8,3 artışla 328,5 milyar dolara, ithalatının ise %7,4 artışla 238,1 milyar dolara çıktığını açıkladı; söz konusu dönemde ülkenin dış ticaret fazlası ise 90,4 milyar dolar olarak kaydedildi.** Bakanlık verilerine göre; Eylül ayında ABD'ye yapılan ihracat %27 oranında düşüş kaydetti. Aynı dönemde Avrupa Birliği'ne yapılan ihracat %14 artarken, ASEAN ülkelerine yapılan ihracat %15,6, Afrika'ya yapılan ihracat ise %56,4 arttı.
- **İngiltere'de Haziran-Ağustos döneminde işsizlik, beklentilerin üzerinde artarak %4,8'e yükseldi.** Bu, 2021 yılı Mayıs ayından beri kaydedilen en yüksek işsizlik oranı oldu.
- **Dünyanın en büyük yarı iletken üreticisi Taiwan Semiconductor Manufacturing Corp. (TSMC) Temmuz-Eylül çeyreğinde net kârında beklenmedik bir artış bildirdi.** Tayvanlı çip devi TSMC, yaptığı açıklamada yapay zekâ kullanımındaki artışın etkisiyle net kârının son çeyrekte %39,1 yükseldiğini duyurdu. Şirket, Temmuz-Eylül döneminde analistlerin beklentilerinin üzerinde, 452,3 milyar yeni Tayvan doları (619 milyar TL) ile rekor net kâr açıkladı. Daha önceki veriler, şirketin gelirin aynı dönemde yıllık bazda %30 arttığını göstermişti.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- **AB "yeşil çelik"te hız kesti. Enerji fiyatları, belirsizlikler ve teşvik eksikliği dönüşüm sürecini yavaşlatıyor.** Şubat 2025 itibarıyla, AB'de ilan edilen 33 adet "neredeyse sıfır emisyonlu çelik" projesinin yalnızca küçük bir bölümü planlandığı şekilde ilerliyor. Firmalar, rekabet avantajını koruyacak daha net bir teşvik ve düzenleme çerçevesi bekliyor. Avrupa'da yeşil çelik dönüşümünün sınırlı ölçekte kaldığına dikkat çekiliyor. 2024 yılında bölgedeki yeşil çelik ticaret hacminin 100 bin tonun altında gerçekleştiği tahmin edilirken, bu rakam sektörün henüz ölçekli bir üretim ve ticaret kapasitesine ulaşamadığını ortaya koyuyor. Ayrıca "State of the EU Steel Transition Raporu"na göre, Şubat 2025 itibarıyla AB'de ilan edilen 33 adet "neredeyse sıfır emisyonlu çelik" projesinin yalnızca küçük bir bölümü planlandığı şekilde ilerliyor. Bu tablo, Avrupa'nın yeşil çelik yatırımlarında ivmenin belirgin biçimde yavaşladığını gösteriyor.

- **AB, 2026 yılında yürürlüğe girecek Sınırdaki Karbon Vergisi Mekanizması (SKDM) uygulamasından olumsuz etkilenmesi beklenen gelişmekte olan ülkelere mali ve teknik destek sağlamayı planlıyor.** AB Komisyonu'nun "Küresel İklim ve Enerji Vizyonu" belgesinde, gelişmekte olan ülkelerle ortaklıklar kurularak karbon azaltım projelerinin destekleneceği vurgulanıyor. Bu çerçevede AB'nin 200 milyar Euro değerinde "Küresel Avrupa" fonunun en az %30'unun iklim ve çevre projelerine ayrılması öngörülüyor.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 1 Ekim 2024–30 Eylül 2025 verilerini kapsayan raporuna göre; **Türkiye'de son 1 yılda toplam yağış miktarı uzun yıllar ortalamasının yaklaşık %26 altında kaldı ve son yılların en dikkat çeken kuraklık dönemi yaşandı. Bu durumun tarıma olan olumsuz etkisinin uzun dönem etkilerinin sürmesi bekleniyor.**
- AB iklim bakanlarının 4 Kasım'da bir araya gelmesi planlanıyor. **Gerçekleştirilecek zirvede AB'nin, 2040 iklim hedeflerini onaylamak için enerji yoğun sanayilere daha fazla destek verilmesinin talep edilmesi bekleniyor.** Gündeme ilişkin yayımlanan taslak belgede, sanayilerin küresel rekabet gücünün korunması için "destekleyici çerçevenin" güçlendirilmesi istendiği dikkat çekiyor.
- WMO'nun Raporu'na göre, **2023–2024 yıllarında atmosferdeki CO₂ oranı ppm bazında artarak bugüne kadar ölçülen en yüksek seviyeye ulaştı. Fosil yakıt kullanımı ile orman yangınları bu artışın başlıca sebepleri olarak belirtilirken, metan ve nitröz oksit gibi diğer sera gazları da rekor seviyelere ulaştı.** Raporda bu durumun küresel ısınmayı hızlandıracağı ve aşırı hava olaylarını şiddetlendireceği vurgulanıyor.
- Malezya hükümeti, **çelik üretim sürecini düşük karbonlu ve sürdürülebilir hale getirmek için tamamen yeşil enerji kaynaklarına dayanan bir modele dönüştürmeyi amaçlayan kapsamlı bir geçiş planı hazırlıyor.** Plan kapsamında enerji verimliliği, karbon yakalama, yenilenebilir enerji entegrasyonu gibi stratejilere odaklanılacağı duyuruldu.
- Nijerya, **yenilenebilir enerji projelerine yönelik dış sermaye ile 400 milyon dolar yatırım aldı.** Özellikle güneş ve rüzgâr enerji projelerine yoğunlaşan bu yatırımlar ile Nijerya enerji dönüşümünü hızlandırmayı ve enerji arz güvenliğini güçlendirmeyi hedefliyor.

Kaynakça

www.iklimhaber.org, www.temizenerji.org, www.tcmb.gov.tr; www.aa.com.tr; www.sanayi.gov.tr; ec.Europa.eu/Eurostat; www.reuters.com; www.yesilekonomi.com; www.iklimhaber.org; www.aposto.com; www.ekonomim.com, tr.Euronews.com; www.bloomberght.com; www.tuik.gov.tr; www.ekonomim.com; www.dunya.com